

Onsala Montessoriskola
ordforande@montessoriskolan-onsala.se
Rektor vid Onsala Montessoriskola
gerd.palsson-berg@montessoriskolan-onsala.se

2012-03-30
Dnr 401-2011: 6059

Beslut

efter riktad tillsyn av bedömning och betygssättning i Onsala Montessoriskola, fristående grundskola i Kungsbacka kommun

Riktad tillsyn i Onsala Montessoriskola i Kungsbacka kommun

Skolinspektionens bedömning och beslut

Skolinspektionen ska bedöma om skolan uppfyller författningarnas krav på bedömning och betygssättning gällande ett urval av ämnen i grundskolan. Onsala Montessoriskola besöktes den 9 mars 2012 och den riktade tillsynen avser ämnet svenska (Se vidare under beskrivning av skolan).

Bestämmelser om bedömning och betygssättning finns i skollagen. Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen samt skolförordningen ska vissa bestämmelser om betyg i skollagen och i 2011 års skolförordning inte tillämpas för elever i årskurs 9 under läsåret 2011/12. Istället gäller bestämmelser i 1994 års grundskoleförordning. Enligt övergångsbestämmelsen om den nya läroplanen (Lgr 11) ska 1994 års läroplan (Lpo 94) fortsätta gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/12.

Skolinspektionen bedömer att lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper inte sker i enlighet med författningarna. Vid intervjuer med lärare och med elever framkommer att det görs en allsidig bedömning av elevernas kunskaper men informationen till elever gällande bedömning och betygssättning behöver förbättras. Vid intervju med elever framkommer att eleverna är osäkra på vilka grunder de bedöms. Informationen om betygskriterier och koppling till nationella mål behöver förtydligas för eleverna, liksom innebörden av en allsidig bedömning.

Skolan bör vidare utveckla enhetliga rutiner och struktur i arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner, IUP, samt lokal pedagogisk planering, LPP, som grund för bedömning och betygssättning. Eleverna berättar i intervju att det finns stora variationer i hur tydliga lärarna är när de skriver IUP.

I intervjuer med elever och med lärare framkommer att ansvaret för återkoppling och betygssamtal ligger på främst på eleverna. Skolan behöver vidta åtgärder för att lätta på detta ansvar för eleverna och se till att även elever som inte tar initiativ till återkoppling ändå får det.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolan inte arbetar på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella prov så att de kan användas som stöd vid betygssättningen. På en liten skola som Onsala Montessoriskola, med endast en lärare per ämne i de högre årskurserna, är det svårt att göra en likvärdig bedömning och betygssättning då lärarna känner eleverna så väl. Skolan behöver utveckla sitt system för sambedömning, exempelvis genom att låta lärarna analysera bedömningar med lärare från andra skolor.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. En plan för likvärdig bedömning och betygssättning behöver fastställas och arbetet med individuella utvecklingsplaner och lokala pedagogiska planeringar utvecklas för att förbättra informationen till eleverna och även kommunikationen mellan lärarna.

Skolan bör också arbeta med att analysera och diskutera resultaten av nationella ämnesproven på gruppnivå.

Inom ramen för den riktade tillsynen ingår också en dokumentgranskning som genomförs av externa experter. Den externa granskningen bedömer att inskickade dokument uppfyller kraven för hur man kan organisera och planera undervisningen och dess innehåll i enlighet med gällande styrdokument men att det behövs en tydligare skrivning av mål och kriterier. Av de inskickade dokumenten framkommer enligt den dokumentgranskningen även att skolans ledning tidigare inte jobbat mot sambedömning och att lärarna inte avsatt tid för rättning. Ledningen har heller inte prioriterat och gett förutsättningar för att möjliggöra en mer likvärdig bedömning. Detta i kombination med att det bara finns en ämneslärare i varje ämne gör enligt den externa granskningen att bedömning och betygssättning på skolan riskerar att bli en subjektiv uppfattning som återspeglar enskilda lärares uppfattningar och tolkningar av mål och kriterier.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det i Onsala Montessoriskola finns brister inom området bedömning och betygssättning som gäller såväl lärarnas arbete med bedömning och betygssättning och rättning av nationella ämnesprov som rektors ansvarstagande för att säkerställa att betyg sätts enligt skollagen och andra författningar.

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Onsala Montessoriskola i Kungsbacka kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) **huvudmannen för Onsala Montessoriskola och Onsala Montessoriskolans rektor** att senast den 30 augusti 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Skolan arbetar inte på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella ämnesprov i svenska så att de kan användas som stöd vid betygssättningen.

Rektorn säkerställer inte att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- säkerställa att eleverna får informationen om på vilka grunder betyg sätts (3 kap. 15 §§ skollagen, Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg/ Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg)
- säkerställa att lärarna gör en likvärdig bedömning av resultaten från de nationella proven (3 kap. 14 § skollagen, 9 kap. 20 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan läsåret 2011/2012 (SKOLFS 2011:31), 4 kap. 4 § skollagen)
- säkerställa att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 och 4 kap. 4 § skollagen (2010:800), Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektors ansvar)

- förbättra den övergripande analysen av betygsresultaten i förhållande till resultaten av de nationella proven på skolnivå i syfte att öka stödet för lärare att sätta rättvisa och likvärdiga betyg (2 kap. 34 §, 3 kap. 14 och 4 kap. 4 § skollagen (2010:800), Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg, 2.6 Rektors ansvar)

Skäl för beslut

Bedömning:

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Beskrivning och motivering:

I skollagen anges att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen. Enlig läroplanen för grundskolan ska lärarna regelbundet utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens och kursplanernas krav samt fortlöpande informera om studieresultat och utvecklingsbehov. Vidare ska läraren vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och kraven i kursplanen, och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Det framkommer vid intervju med elever på Onsala Montessoriskola att det för eleverna är otydligt på vilka grunder de bedöms. Rektorn nämner att vissa ändringar har gjorts i skolans organisation sedan novemberlovet i höstterminen 2011 och eleverna anger i intervju att bedömningsgrunderna blivit tydligare sedan dess. Det finns dock fortfarande förbättringar som behöver genomföras. Eleverna berättar till exempel att det finns stora variationer i hur tydliga lärarna är när de skriver IUP vilket försvårar informationen till eleverna.

Överensstämmelsen med de nationella målen har inte heller varit tydlig för eleverna. I intervju med elever framkommer att återkopplingen till eleverna, bortsett från de två utvecklingssamtalen per läsår, har varit deras eget ansvar och eleverna berättar att de gärna skulle vilja ha mer uppmuntran från lärarna och tydligare återkoppling om de riskerar ett sänkt betyg. I lärarintervjun framkommer att man diskuterat i arbetslaget och kommit fram till att det kanske ställs för höga krav på eleverna om de själva ska ha ansvaret för sin återkoppling.

I lärarintervju framkommer att det görs en allsidig bedömning av elevernas kunskaper och att kunskaper eleven förvärvat utanför skolan vägs in i bedömningen. Eleverna berättar också att läraren genom bland annat diskussioner som förs i helklass och i grupper kan bedöma sådant som inte kommer fram i skriftliga arbeten. Det är emellertid inte tydligt för eleverna vilka mål och kriterier de bedöms efter.

Eleverna är väl medvetna om att deras uppförande inte får bedömas men tror att lärarna omedvetet kan lägga in personliga egenskaper i betyget eftersom de känner eleverna så väl.

På Onsala Montessoriskola arbetar man utifrån teman. Dokumentgranskningen visar att de två arbetsplaneringar för två skilda teman som skickats in är omfattande, tydliga och instruerande och tänkt att vara elevens stöd under arbetets gång men att betygskriterierna är diffusa.

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att informationen till eleverna gällande bedömning och betygssättning behöver förbättras. Betygskriterier och koppling till nationella mål och det centrala innehållet behöver bli tydligare för eleverna. Innehållanden av en allsidig bedömning behöver klargöras för eleverna. Skolan behöver även utveckla system för att möjliggöra likvärdig bedömning och betygssättning.

Författningshänvisning:

Författningshänvisning: 3 kap. 13, 15 och 16 §§ skollagen (2010:800) Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg.

Bedömning:

Skolan arbetar inte på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella ämnesprov i svenska så att de kan användas som stöd vid betygssättningen.

Beskrivning och motivering:

Enligt skolförordningen ska lärare använda sig av nationella ämnesprov i årskurs 9 som stöd inför betygssättningen. Resultatet av de nationellt fastställda proven ska tjäna som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet. Syftet med de nationella proven är enligt Skolverkets information att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning och ge underlag för en analys av i

vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå.

Tidigare år har lärarna inte fått särskild tid avsatt för rättning av nationella ämnesprov. I intervju framkommer att läraren under sina första år känt sig osäker vid bedömningen av de nationella proven och lagt ner väldigt mycket tid och ansträngning för att det skulle bli rätt. Läraren anser sig inte ha fått tillräckligt stöd från ledningen. Vid oklara fall har läraren på eget initiativ tagit hjälp av en lärare på annan skola.

Rektorn, som är ny för i år, berättar i intervju att man nu avsatt både individuell och gemensam rättningstid. Svenskläraren har en halvdag att sitta själv och rätta och ytterligare en halvdag att sambedöma nationella proven tillsammans med ämnesansvarig lärare i årskurs 5 som genomfört proven där. Rektor berättar vidare att även hon har utbildning i ämnet svenska och finns som stöd.

I lärarintervjuer framkommer att resultaten av de nationella proven ses som en utvärdering av hur skolan arbetat med ämnet svenska sedan eleverna kommit till skolan i årskurs 7. Det framkommer även att elevernas resultat på det nationella provet i svenska ofta är en bekräftelse av lärarens tidigare bedömning av den enskilde eleven.

Elever och lärare berättar att eleverna fått öva sig på gamla nationella prov och även testat att bedöma varandras prov. På så vis har eleverna blivit insatta i hur bedömningen av deras egna prov har skett.

I intervju med lärare framkommer att lärarna på skolan under många år vid tillfälle suttit gemensamt och gått igenom resultaten elev för elev. Någon diskussion på ett övergripande plan när det gäller resultat och analys av skolans provresultat och betyg har dock aldrig förekommit.

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att skolan behöver utveckla systemet för sambedömning av de nationella ämnesproven och gärna låta lärarna analysera bedömningarna med lärare från andra skolor eftersom Onsala Montessoriskola är en liten skola med få lärare. Skolan bör också arbeta med att analysera och diskutera kring resultaten av nationella ämnesproven på gruppnivå.

Författningshänvisning:

9 kap. 20 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan läsåret 2011/2012 (SKOLFS 2011:31) (ändr. 2011:119), 4 kap. 4 § skollagen

Bedömning:

Rektorn säkerställer inte att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Beskrivning och motivering:

Av skollagen framgår att rektorn har ett ansvar för att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Rektorn har därigenom ett ansvar för att säkerställa lärarnas förtrogenhet med regelverket för betygssättningen och vidare ett ansvar för att ge lärarna stöd i syfte att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Stödet kan vara i form av enskilda samtal med lärare och genom kompetensutveckling till personal för att alla ska vara väl förtrogna med regelverket gällande bedömning och betygssättning. Det innebär också att rektorn har ett ansvar för att sammanställa och analysera t.ex. betygss resultat och resultat från de nationella proven på skolenivå med syfte att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen.

I intervju med lärare och med rektor framkommer att samtliga lärare i arbetslaget 6–9 gått en tredagarskurs i betygssättning och bedömning. Man har även på skolan haft möten med diskussioner kring detta vid två tillfällen.

Rektor berättar i intervju att hon ofta gör lektionsbesök och är med på arbetslagsmötena som hålls en gång i veckan och är vid dessa tillfällen med i de pedagogiska diskussionerna. Rektor har även enskilda möten med lärarna vid behov.

Skolinspektionen bedömer att samverkan med andra skolor är nödvändigt på Onsala Montessoriskola eftersom det på skolan endast finns en lärare i varje ämne i årskurserna 6–9. Rektorn nämner ett planerat samarbete med två skolor som båda liknar den egna i upplägg och storlek och detta kommer säkerligen att gynna skolan men man bör utforska möjligheten att samarbeta även med en skola som inte liknar den egna.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att skolan även behöver utveckla stöd och struktur i arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner och även med lokal pedagogisk planering som grund för bedömning och betygssättning. Det behövs också tydligare planer över hur man ska arbeta med att säkerställa en likvärdig bedömning av de nationella proven i skolan.

Skolan har tidigare inte haft någon resultatuppföljning eller analys av resultaten. Den nya rektorn liknar tidigare års kvalitetsredovisningar vid verksamhetsberättelser som inte ger någon intressant information. Rektorn berättar att hon planerar att börja arbeta enligt en ny modell för bedömning och betygssättning. Det innebär att när lärarna är klara med sin betygssättning gör de en sammanställning med kommentar vad de bedömer med avseende på och även analysera sin bedömning. Nästa steg är att arbetslagen tittar gemensamt på resultaten och diskuterar kring det och även jämför med nat-

ionella provresultaten. Allt detta material överlämnas sedan till rektor som gör en slutlig sammanställning och granskning. Det går dock inte i dagsläget att bedöma resultatet av detta arbete.

Sammanfattningsvis visar den riktade tillsynen att rektorn är på väg att genomföra förändringar på skolan. Rektorn behöver se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. En plan för likvärdig bedömning och betygssättning behöver fastställas genom t.ex. samverkan med annan skola. Rektorn behöver även se till att arbetet med IUP och LPP utvecklas för att förbättra informationen till eleverna och för att få kontinuitet i uppföljningen av resultaten i ämnet. Rektorn har en strategi för uppföljning och analys av skolans resultat och behöver se till att den verkställs.

Författningshänvisning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 14 och 4 kap. 4 § skollagen (2010:800), Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg / Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg, 2.6 Rektors ansvar

Beskrivning av Onsala Montessoriskola

Skolverket godkände Onsala Montessoriskola som en fristående grundskola för årskurserna 1–9 genom beslut den 31 mars 1999 (dnr 1998:240) och sedan 25 november har skolan även ett godkännande för förskoleklass. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Verksamheten vid Onsala Montessoriskola startade läsåret 1999/00 och omfattar årskurserna 1–9 samt förskoleklassen.

Skolans inriktning är Montessoripedagogik.

Huvudman för skolan är Montessoriskolan i Onsala ekonomiska förening med organisationsnummer 769601-3361.

Skolan hade vid tillsynsbesöket 177 elever varav ett fåtal pendlar med buss. Övriga elever bor i närområdet.

Skolan ligger på Landstormsvägen i Gottskär och består av en huvudbyggnad och två mindre byggnader. Det finns gott om utrymme för lek mellan husen som ligger nära naturen och med utsikt över Kungsbackafjorden. Skolan sammanfattar sin vision med följande huvudteser; "Lust till lärande", "En trygg skolmiljö" och "Självständiga individer". Skolan uppger att det huvudsakliga verktyget för att uppnå detta är Montessoripedagogiken.

Det har varit en turbulent tid på skolan med många lärarbyten och eleverna berättar att undervisningen i och bedömningen av deras resultat i några ämnen varit eftersatt.

Skolans organisation består av rektor samt fyra arbetsgrupper med fokus på det som skolan vill utveckla, nämligen IT, Montessoripedagogik, Musik och Idrott. Musik och idrott är skolans två profiler.

Skolinspektionen har omrättat 14 nationella prov i Svenska delprov A och 16 prov i Svenska delprov C från Onsala Montessoriskola.

Av delprov A avvek 7 av de omrättade proven negativt från ursprungs rättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 7 stycken av proven ett lägre betyg än ursprungsrättaren gjorde. Inga omrättade delprov A fick ett högre betyg än vid ursprungsrättningen när de rättades om. Av de omrättade delprov A avvek 2 mer än ett betygssteg från ursprungsrättningen.

Sju av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungsrättningen.

Av delprov C avvek 9 av de omrättade proven negativt från ursprungsrättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 9 av proven ett lägre betyg än ursprungsrättaren gjorde. Inga omrättade delprov C fick ett högre betyg än vid ursprungsrättningen när de rättades om. Av de omrättade delprov C avvek 4 prov mer än ett betygssteg från ursprungsrättningen.

Sju av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungsrättningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Anders Kennberg och utredare Solmaz Malek.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson

Enhetschef

Eva Wallentin

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om den riktade tillsynen

Allmänt om den riktade tillsynen

I tillsynen inom området bedömning och betygssättning granskas ett urval av ämnen och kurser baserat på Skolinspektionens omrättning av de nationella proven. Tillsynen fokuserar på att skolan följer författningarna med avseende på bedömning och betygssättning och användandet av resultatet från de nationella ämnesproven som referens.

Under vårterminen 2011 genomförde Skolinspektionen omrättning av nationella prov från 2010. Därefter beslutade Skolinspektionen om en riktad tillsyn som syftar till att granska ett urval av de skolor som hade de mest omfattade avvikelserna mellan skolans rättning och Skolinspektionens omrättning, för att utreda skolans arbete med bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen kan inte för varje enskilt delprov uttala sig om bedömningen som skolan gjort är felaktig eller inte utan endast om den avviker eller inte avviker från Skolinspektionens bedömning. För vissa skolor finns kraftiga avvikelser mellan ursprungs rättarens bedömning och Skolinspektionens bedömning.

Resultatet från omrättningen redovisas som negativ och positiv avvikelse. Negativ avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt. Positiv avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett högre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt.

Tillsynen omfattar 20 skolor i 19 kommuner och kommer att resultera i ett skolbeslut för respektive skola där Skolinspektionen tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls. De ämnen som ingår i tillsynen är engelska och svenska inom grundskolan. Inom gymnasieskolan granskas resultaten från Engelska A, Matematik A och Svenska B samt Svenska som andraspråk B.

De frågeställningar som ska besvaras är följande.

- Sker lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper i enlighet med författningarna?
- Arbetar skolan på ett medvetet och strategiskt sätt för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning av nationella prov så att de kan användas som stöd vid betygssättningen?
- Säkerställer rektorn att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar?

Onsala Montessoriskola i Kungsbacka kommun ingår Skolinspektionens riktade tillsyn inom området bedömning och betygssättning med resultatet från omrättningen av de nationella ämnesproven som referens.

Granskningen vid Onsala Montessoriskola avser avvikelser efter omrättningen av de nationella proven i ämnet svenska. Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid inter-

vjuer och samtal med rektor, lärare och elever vid skolan. Det ingår också en dokumentgranskning av underlag som ligger till grund för slutbetyget i grundskolan och i de aktuella kurserna i gymnasieskolan vårterminen 2011.

Granskningen utförs av externa experter och resultatet är avsett att fungera som ett komplement till det underlag som kommit fram vid skolbesöken inför de bedömningar som fattas i skolbeslutet.